

אָבער דאָוונען מוז מען דאָך.

by YL Peretz

Transl. Ilan Pillemer

September 18, 2021

Berl Shneider had just lived to see his son, the doctor, come back home. At home, he would have clientele as there were already sick people!

On Friday his son had arrived, and on Shabbos the father wants to take him along with him to pray.

"I will not go, Daddy.", said the doctor.

"What, are you embarrassed to go with me?"

"God forbid, that that should occur to you..."

"But, do you think that if one is a doctor, one no longer needs to entreat God, praise God?"

"Not that, Daddy."

"Then what? Tell me! Can it possibly be, heaven forbid, that we are unwell?"

"No, Daddy. I just do not want to go."

"I am eager to know why."

"Nu, of course, sit down, Daddy, I will tell you why."

The parent put aside his talis, and sat himself down.

"Nu, so out with it, let me also understand the matter."

"Good, imagine, Daddy that you are a rich, so rich, that a couple of rubels makes no difference to you..."

The father sighed. In order for his son to become a doctor, he had had to mortgage himself over the head. He used to have a house, now he is a tenant; all his equipment he had also sold.

בערל שניידער האָט קוים דערלעבט זיין זוהן, דער דאָקטאָר, זאל צוריק אהיים קומען. אין דער היים וועט ער האָבען פראַקטיקע, מען וועט שוין קרענקען.

געקומען איז דער זוהן פֿרייטאָג, און שבת וויל איהם דער פֿאָטער מיטנעמען דאָוונען.

-- איך וועל נישט געהן, טאָטע -- מאַכט דער דאָקטאָר.

-- וואָס, שעמסט דייך מיט מיר צו געהן?

-- גאָט באַהיט, טאָטע, וואָס פֿאַלט דיר איין...

-- אָבער, אז מען איז אַ דאָקטאָר, מיינסט דו, דאָרף מען שוין נישט גאָט בעטען, גאָט לויבען?...

-- נישט דאָס, טאָטע...

-- וואָס דען? זאָג! ביסט אפֿשר מיר, חס ושלום, נישט געזונט.

-- ניין, טאָטע! נאר געהן וועל איך נישט.

-- איך בין אַ בעלן צו וויסען פֿאַרוואָס.

-- נו, אַדראַ, זען דייך, טאָטע, איך וועל דיר זאָגען פֿאַרוואָס.

דער אַלטער לעגט אַוועק דעם טלית און זעצט זיך.

-- נו, זאָג אַדראַ, לאַמיר אויך פֿאַרשטעהן אַ זאך!

-- גוט... שטעל דייך פֿאַר, טאָטע, אַז דו ביסט רייך, אַזוי רייך, אַז עטליכע רובל מאַכען ביי דייך גאַרנישט אויס...

דער פֿאָטער זיפֿצט אָפּ. כדי פֿון זוהן אַ דאָקטאָר צו מאַכען, האָט ער זיך איבער'ן קאָפּ פֿאַרזעצט. אַ הייזעל האָט ער געהאַט - אויס הייזעל, קאָמאַרינע זיצט ער, די מאַשינען אויך פֿאַרקויפט.

"Go on", he said, and let out a heavy sigh.

"So! Good! You are rich, and opposite you lives a widow, a weak sick widow. Further suppose there are children, and she needs to be supported."

"Of course, I would have provided support!"

"Now, would you have waited until the widow came begging to you, in weakness before you, with an outpouring of rivers of tears?"

"God forbid? And what more? When I know..."

"And God, is he better or worse than you?"

"What are you saying? What kind of question is this?"

"So, triumphed his son, the doctor, then since God is better, and knows himself, what a poor weak and sickly person needs; and he would not wait until he was entreated..."

"But..."

"You think that we should praise God?"

"One should..."

"Nu, Daddy, how would you like it if someone were to place themselves opposite you and praise you directly into your eyes: 'A great Shneider, a good Shneider, an honest Shneider, but what can one call a Shneider! So truly a Shneider! An absolutely unique Shneider.'"

"Ach", said the father impatiently, "such bald foolishness."

"And do you know what? You are no fool that would get pleasure from such foolish praise. And you are a man, a weak man, and disgrace can harm you and praise help..."

"But..."

"No 'But'! Daddy, No 'But'! God is wiser than us. And do you think that he needs our praise! That he needs one to stand up erect for him three times a day saying: 'A good Shneider, a great Shneider.'"

"What are you saying..."

"Nu, it should be: 'A good God, a great God, who created Heaven and Earth....' But surely he knows better?"

-- נו, -- מאכט הער, און זיפצט שווער אָפּ.

--אַלזאָ, דו ביסט רייך, און קעגענאיבער דיך וואוינט אן אלמנה, א שוואכע, א קראנקע אלמנה, לאָז נאָך זיין מיט קינדער און מען דארף זי שטיצען.

-- וואלט איך אודאי געשטיצט!

-- נאָר, צי וואלטסטו געווארט, ביז די אלמנה זאל דיך קומען בעטען. חלש'ען פֿאַר דיר, אויסגיסען ביכען טרערען?

-- חס-ושלום? נאָר וואָס? אז איך ווייס...

-- און גאָט -- וואָס איז ער, בעסער אָדער ערגער פֿאַר דיר?

-- וואָס רעדסט דו, א שאלה דאָס איז?

-- נו, טריומפֿירט דער זעהן דער דאָקטאָר, אז גאָט איז בעסער, ווייס ער אליין, וואָס אן אַרעמער, שוואַכער און קרענקליכער מענטש באַדאַרף, און וועט נישט וואַרטען, מען איהם בעטען...

-- אָבער...

-- גאָט לויבען, מיינסט דו?

-- זאָל זיין...

-- נו, טאַטע, ווי וואלט דיר געפֿעלען, עס זאָל זיך עמיץ אַנטקעגען שטעלען און לויבען אין די אויגען אַריין: א וואוילער שניידער, אַ גוטער שניידער, אן עהרליכער שניידער, אָבער וואָס הייסט אַ שניידער! נאָר אן אמת'ער שניידער! אן איינאיינציגער שניידער!

-- אַך, -- מאכט אומגעדולדיג דער אַלטער, די נרינע גאל געהט זיך אָן!

-- און ווייסט דו פֿאַרוואָס? ווייל דו ביסט קיין נאָר נישט, זאָלסט הנאָה האָבען פֿון נאַרישען לויבען. און דו ביסט אַ מענטש, אַ שוואַכער מענטש, וואָס שענדען קאָן דיר שאַטען, און לויבען העלפֿען...

-- אָבער...

-- קיין אָבער! טאַטע, קיין אָבער! גאָט איז קליגער פֿאַר אונז, און ער, מיינסט דו, דאַרף אונזער לויב! ער דאַרף מען זאָל זיך דריי מאָל אין טאָג אנדערשטעלען: אַ גוטער שניידער, אַ וואוילער שניידער --

וואָס רעדסט דו...

-- נו, זאָל זיין: אַ גוטער, אַ וואוילער גאָט, הימעל און ערד באַשאַפֿען... צי ווייס ער נישט בעסער?

The parent is lost in thought for a moment and then in the midst exclaims:

"All true", he says, "but you still need to P R A Y!"

דער אַלטער פֿאַרטראַכט זיך אַ רגע און כאַפט
זיך אינמיטען אויף:

-- אַליין ריכטיג, זאָגט ער, -- אָבער דאָ ווען
מוז מען דאַרף!